

Sáfrány Imre szövegrajza

Kettőn áll a vásár

Sáfrány Imre

Óriás amőbák az ég kék cseppjében; fehér kumuluszok. Tavasz hírnökök. Jókedvűen szedem a lábam. Megyek a vásárba.

A kálvária körül, a drótkerítés alatt a keskeny barázdában már dagadnak a vadnarancs magok: tegnap vetette el őket a temető őr. Két év múlva tövises sövény is segít majd a szögesdrótnak. Együtt védik majd a szent stációkat, a pázsitot, a krisztus- és latorkereszteket és a kápolnát.

A távolban, lenn a völgyben, az állomás mellett már felhúzták az új malom nyolcadik emeletét. Felhőkarcoló szerű szilüettje farkasszemet néz a dombon pipiskedő kápolna toronnyal.

Az epres mellett báránybőrkuccsmás juhász üget számárháton.

A fák között, szép barnapiros tyúkok kapargálnak a szemétben. Fényes zöld sarló farokkal kakaskodik közöttük a háremúr.

Pihent lovak ficáncolnak a könnyű kocsik előtt. A fejlők nikkelen csusszan a reggeli nap. Jönnek a kocsik az országúton. Az ülésen az ember mellett az asszony, mögöttük a gyerek. Jönnek a kocsik Bajsa felől,

Csantavérről, Hegyesről, Szabadka felől... És kerékpáron is jönnek, de mennyien!

A Patócs-féle kocsmából asztalt hoztak ki és széket a kövesútra. Az asztalnál ül az egyik rendőr és szorgalmasan jegyzi a kerékpárosok nevét, igazolványszámát, a másik rendőr meg a kerékpárok számát, diktálja. Akkora a torlódás, hogy a szemfülesebb kerékpárosok a dombról jövet nem állnak rá a fékre, hanem gyönyörű iramban illannak el a furcsa sokadalom mellett. Az autóbust várók állnak és derülnek.

Vajon sikerül-e lopott kerékpárra akadni?

Egy-két öregasszonyt látok barkaággal. Egy-két kisgyereket is látok barkaággal. És egy-két fiatalasszonyt is látok barkaággal.

Eszembe jut, ma virágvasárnap van.

Az újságosbódénál megveszem a lapokat és beülök az üres kávéházba. Itt ma barkát szentelnek a nagytemplomban. Algériában kétszázhetven francia zászlóalj harcol. Itt ma vásár van, jönnek a szekerek Tornyosról, Teleskáról, Pacséról is, Zombor felől... A Bundeswehr-nek pedig már csomagolják az Óceán túlsó partján az atomfegyvereket. Itt ma virágvasárnap van és vásár. És Európában — az Adria túlsó partján is — egy köpésre tőlünk rakéta támaszpontokat építenek. Holnap a Holdra röpködnek és itt az iskolásgyerekek fele bevallotta, hogy hittanra jár az apácákhoz.

Mielőtt a kávéházba léptem, egy harmincöt év körüli férfit láttam az utcán. Hosszú sötétkék télikabátban és barna kalapban. Begombolt ing nyakkendő nélkül. Ünnepelesen, bambán lépkedett. Jobbjában vigyázva, tisztelettel tartotta a barkaágot. Lehet, hogy éppen az ő fia volt az, aki arra a kérdésre hogy miért jár hittan órára, ezt válaszolta: »Le kell járni a száz dinárt, amit a tata befizetett!«

Újra az utcán vagyok.

Üdvözlöm a tanárt, aki gyerekeivel sétál. Már régen levetette a reverendát. Üdvözlöm a kőművest, akinek nehezemre esik a szemébe nézni, mióta új lakásomban lakom. Ő feleségével és két gyerekével egy kis szobában lakik, és az előszobájának nincs mennyezete. Pedig a lakás-hivatal alkalmazottja. Ha kell új házakat épít, ha kell régi lakásból lakoltat ki, »maholnap, — mondja — odajutok, hogy az ismerőseim elfordítják a fejüket, ha meglátnak, pedig ha én nem, hát más csinálja meg. De mondjuk meg úgy ahogy van, én sem néznék szívesen arra, aki kihordja az ágyamat az utcára. Unom már a zegézet. Ha az idén sem kapok legalább egy szoba-konyhást, otthagynom őket.«

Megyek a vásártér felé.

A vásár nemcsak a sátrakat jelenti, hiszen a nagyáruházak is nyitva vannak, meg a boltok is. De mégis, az »igazi« vásár, a vásártéren van. Ha nem tudnám is, merre van a vásártér, oda találnék. Hallgatag, magános férfiak bandukolnak a vásárból: kinek kezében új kapanyél, kinek vödör, kinek bocskor, de legtöbbször egy-két gyümölcsfát is visz hazafelé. Biztosan már előre kinézte, hova fogja elültetni. ebéd után vagy még ebéd előtt, aszerint, hogy betér-e még valahova egy kortyintásra hazafelé menet.

A traktorállomás előtt, nagy szürke hernyótalpasok sorakoznak, sokvasú ekék sorakoznak, kultivátorok sorakoznak és két ember épp az egyik hernyótalpas hernyótalpát nézegeti.

A kövesút most hajlik a vásártér felé. Fűrge motorkerékpárok előzik a fogatokat és gyalogosok lépkednek ki a vásárba, ki a vásárból.

A vásár meg éli a maga életét, játssza a szerepét ezen a mi sokszínű

színpadunkon: régen ez a szerep sokkal nagyobb volt, fontosabb, de ma úgy látszik epizódszereppé zsugorodott. De a kulisszák ugyanazok mint régen: szalmakazlak, szélmalom, sátorponyva, körhinta.

A vursli régi melódiákat áraszt, forog a körhinta és a koratavaszi szél himbálja a kiaggatott bocskorokat. Egymás mellé állították a frissenvasalt, könnyű kocsiakat, tarkállnak a szíjgyártók remekei, rudak, nyújtók ágaskodnak, gúlákba tömörítve, bádogos holmi tarkul a gyöp új zöldjén.

»Üres a vásár« — mondja bognár ismerősöm. Végignézek a sokadalmon és kérdőn nézek vissza a bognárra. »Üres a vásár«, mert kevés a vásárló kérem.»

— Pedig — mondom — az idő szépen megmutatkozott...

Végigkérdeztem a kútvödöröket a bádogosoknál és megvettem egyet.

— Ez nem gyári munka kérem, — mondja a bádogos felesége — nézze meg a vasalását, igazi kézimunka. Agyon van dolgozva.

A vödör tényleg agyon volt dolgozva, jó vasalás, erős bádóg. Meg kellett venni, mert a vaskereskedésben vett gyári vödör meg sem merül a kerekeskútban. A nénik veteménymagot kínálnak. Meg virágmagokat. Szélesszoknyás tótasszonyok vászonárút és rongypokrócot. A sor végén használt ruhadarabokat, kitaposott cipőket és régi cifra selyemkendőket kínálnak.

Került a vödörbe dughagyma, zöldségmag, sárgarépmag, retekmag, szegfűmag, meg estikemag. Került a magok tetejére gyékény lábtörő (csantavéni gyékény!), és mentem tovább a sátrak felé.

A sátorponyvákat éktelen zenebona feszíti. Nyikorognak a hangszerek és sehol egy talpalatnyi hely. Mindenki tolong, kiabál, iszik, eszik vagy dalol. A sátrak mellett a lacikonyhák rostélyáról inycsiklandó illatok terjednek. Sül a kolbász, hurka és cigánypecsenye. Élénkszerű ruhákban, lompos cigánylányok ólálkodnak sátortól sátorig.

Viszem a vödört a magokkal, és holnap a kávéházban, ha megkérdem a pincért, elmondja, hogy nagy vásár volt. »Rengeteg disznó és malac kelt el. Az idén senki sem vitte vissza a malacot.« És a barkaágakat odatűzik a szépszobákban a szentképek és szenteltvíztartók mellé, hogy ötvenkilenc virágvasárnapjáig tisztelje a család és randítsák a degyek. És holnap talán újra egyszerű hétköznap lesz, és nagy zajt csapnak a hernyótalpasok, és csengő szól az iskolákban, és zúg az építők liftje ott a hotelhomlokzat alatt, sétál a nagydarú karja az állomás mellett, új sírt ás ki a sírásó a vadnarancs sövény mögött és új életet fürdet a baba a szülőotthonban: mégis ez a vásár annyira sátras, lacikonyhás, röfögő, nyerítő és virágvasárnap, hogy úgy érzem, ha végigmennék rajta, ha egészen végigmennék rajta, valóra válna a vén hazudozó báró füllentése. Ha a végére érték, ott kulisszái mögött, a sátáni szélmalom vitorláin innen és a tespedt szalmakazlakon túl odaérnék a világ végére. Letenném a vödört a magokkal. Leülnék a vödör mellé. Lelógnám a lábom a semmibe.

Ó, bár köpetem a Matador rakéták atomfején csattanna!

Jó lenne, ha zsíros, és porhanyó humusszá változna át minden alkatrészük. Beleszórhatnám a magokat, hogy új hétköznapok illatozzanak mindenütt.